Iulian Boldea, Dumitru-Mircea Buda (Editors)
CONVERGENT DISCOURSES. Exploring the Contexts of Communication
Arhipelag XXI Press, Tîrgu Mureș, 2016
ISBN: 978-606-8624-17-4
Section: Language and Discourse

WORDS AND FOOD AT THE TABLE OF THE ANTHROPOCOSMOGONY OF YESTERDAY AND TODAY

Gabriela Mariana Luca

Assoc. Prof., PhD, "Victor Babeș" University of Medicine and Pharmacy, Timișoara

Abstract: Words and food are essences of primordial lengths, divine gifts. It was in this manner that the different social structures have been born and then grown, between nostalgia and the aspiration to "immortality".
All mythologies, the cult of the dead, the agrarian calendar, feasts of any kind, prolonging the moment, build themselves around a fundamental triangle: word-food-health, releasing texts as magic recipes and advising their peoples how to feed themselves in complete harmony with each other and the universe.
To the modern man, the concept of health and its reverse becomes more complicated. Unlimited access to information, scientific discoveries, philosophical, religious and sociological movements lead to incomplete and busy cumulations over existing traditional structures. The promise of finding the ancestral spirit, acquiring the eternal truth and "rehumanising" social relations are an integral part of the new ritual structures of the 21st century.
The present paper analyses the participation of the contemporary man to the great existential show, with a certain emphasis of the current speech which accompanies the different principles and feeding habits, tracing a communication bridge between the holy texts, Platonic Feast, the business dinner and medical recommendations concerning correct feeding in a pathological condition or as a prevention

Keywords: word, food, health, ritual, anthropological cosmogony

Cuvântul de început

"Scris este că nu numai cu pâine va trăi omul, ci cu orice cuvânt al lui Dumnezeu" (Luca, 4.3-4). Dar ce se va fi întâmplat oare cu vorbele înghițite în grabă, prea iute și fără băgare de seamă? Ce se va fi întâmplat oare cu vorbele omului, copiate și multiplicate după modelul Domnului, care stau să iasă și, într-o înfrânare de ultim moment, fac adesea cale întoarsă și mistuie mărunțaiele? Ce hrană ar mai putea fi aceea în care bucuria se arde ori supărările se umflă și dau pe dinafară? Ce gust ar putea avea hrana, la ceas de mare întâlnire, când celălat e analizat, scanat, decupat în competivități și sfere de influență mai mici ori mai mari, când prestigiul locului și talentului chef-ului pot aduce contracte importante mesenilor și companiilor sub *jurământul de credință* cărora le aparțin? Există oare o etichetă a fast food-ului? Unde este tradiția meselor de Crăciun într-un meniu row vegan? Cum ne-a

BDD-A25396 © 2016 "Petru Maior" University Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-14 00:40:33 UTC)

predat umami simțurile și ce s-a ales de darul de bucate închinat zeilor? Cum poate bardul cânta toate aceste ritualuri ale modernității?

Iată o serie de întrebări menite să scuture fața de masă a neliniștilor noastre (g)astronomice. Lucrarea de față se dorește doar o introducere în complexa problematică enunțată, păstrându-se, într-un joc de vorbe, pe care spațiul acestui material îl va conserva la starea de ”antreu” și acest lucru doar pentru simplu fapt că se impune o scurtă recapitulare, o mică privire ”în cuhna” tradițională, pentru a înțelege și mai bine ce am avut, ce am pierdut și ce nu vom mai putea recupera vreodată, cu promisiunea că vom reveni și vom continua până când ”meniul” se va fi isprăvit.

Hrana este limbajul primordial, după cum cuvântul este hrana de început.

A mânca înseamnă *viaţă, păcat, dar, bucurie şi cunoaştere* deopotrivă. Tot astfel, *o vorbă* te poate *îndestula* ori te poate *sătura până peste cap*, până la nevrednica *lehamite.*

“A reprezenta trebuinţele în sens strict, spune Michel Foucault (1972), înseamnă a înțelege că: limbajul reprezintă gândirea așa cum gândirea se reprezintă pe ea însăşi. Pentru a constitui limbajul sau pentru a-l însufleţi din interior nu există un act esenţial şi primitiv de semnificaţie, ci doar, în inima reprezentării, acea putere pe care o deţine ea de a se reprezenta pe sine… .”

Ori*, a pofti, a pregăti, a se hrăni, a împărți* cu ceilalți darul de vorbe și de *nutrimente* (spirituale și biologice) construiesc una din căile reprezentării.

Și în legendele noastre, *hrana* ca *dar* își are, cu siguranță, originea în rai. O afirmaţie de tipul: *viaţa e o sărbătoare*, incită etnologul la o muncă asiduă și plină de responsabilităţi. Este foarte adevărat că nu orice sărbătoare trimite la originea lumii, iar în condițiile în care aceasta se instituie ca un rit rupt de sacru, schemele de transgregare şi de parodiere a puterii nu se mai pot bucura de un caracter general. Poate că interpretările lui Roger Caillois[1] referitoare la sărbătoare, văzută ca stare de frenezie, orgie primitivă, menită să reactualizeze haosul primordial, să reînvie vârsta de aur ca răspuns al contemporaneităţii la uzură, merită reactualizate, privite prin ochii celor înghițiți de epoca consumerismului, în era supermarketurilor. Putem vorbi despre un surplus de simboluri, brodat pe activităţile obişnuite, surplus care generează schimburi şi care este mai curând menit să reînnoiască o societate.

[1] http://www.persee.fr/doc/ahess_0395-2649_1951_num_6_3_1989_t1_0409_0000_6

BDD-A25396 © 2016 “Petru Maior” University Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-14 00:40:33 UTC)

Din cele mai vechi timpuri, oamenii au dorit să împartă cu zeii darul de hrană, sursa vieții, mai întâi terestre, apoi, cu siguranță, celeste. Mirodeniile au fost liantul cel mai puternic, nu doar pentru influența pe care au avut-o asupra gustului[2] ci, mai cu seamă, pentru că în vremurile acelea, fumul, nestingherit și rebel, era singurul în stare să se ridice la ceruri. Odată aprinse, aromele se înălțau liber în eter, urmând să inspire și să se inspire pentru a îmbogăți muritorul cu noi daruri. Terapeutice și/sau afrodisiace, mirodeniile au ocupat un loc bine determinat în istoria omului, loc extrem de influent[3] pe care nu l-au părăsit niciodată. Prin ele s-au împărtășit mii de experiențe intime, s-au născut eroii și semizeii, s-au așezat și definit straturile sociale, pragurile de trecut de la o stare la alta, fie ea materială ori spirituală. Istoria mirodeniilor, începută în urmă cu 4000 de ani î.I.H. a schimbat granițe, a amestecat graiuri și oameni. Ea va trece doar fulgurant prin bucătăria românească de rând până destul de târziu, urmând ca abia în a doua jumătate a secolului al XIX-lea să se alăture deschis ierburilor noastre radiționale de leac și de gust[4].

Cel mai vechi traseu cunoscut începe în India, coboară în Golful Persic, trece Valea Tibrului și a Eufratului până în Babilon și Antiohia ca să întâlnească, prin coasta Arabiei, Marea Roșie. Arabii au controlat multe secole comerțul cu mirodenii și au păzit cu strașnicie toate secretele legate de acesta. Se poate spune că, doar în funcție de mirodeniile simbol, avem delimitări foarte clare ale lumii spirituale. Astfel, catedralele rămân legate de smirnă, tămâie și busuioc, iar templele de șofran.

Ofrandă zeilor, meșteșug, pasiune, medicament, hrana se dovedește de o importanță covârșitoare în fiecare moment, pe tot parcursul omului prin hățișurile propriei sale istorii.

„Semantismul ideii de hrană, de la minor la major, de la biologic la spiritual, a prins contur și s-a specializat pe parcurs, trupul și sufletul rămânând centre inconfundabile de referință.„[5]

---

[2] Limba este organul gustului, dar și al vorbirii, iar plafonul cavității orale este un ”palat”. Putem vorbi, cu siguranță, despre un regal, un festin, despre autoritate și dominație.

[3] Un rezumat modest al diversificării alimentației europene, inclusiv românească, binențeles, este o consecință a drumurilor către Indii , respectiv, Indiile noi. Multitudinea etnică și diversitatea produselor amprentează harta lumii și dezvălui noile transformări și noile posibilități: Pakistanul se lasă influențat de gastronomia mongola (kabab, keem, pilaf); în sud, căldurile năucitoare îi determină pe oameni să se specializeze în conservare. Portughezii aduc orezul și ceaiul pe coastele Africii, pe care le schimba pe cafea și arahide, și pe care le duc apoi in Lumea Nouă pentru: ananas, ardei gras, roșii și cartofi. Oamenii învață lucruri noi, rețetele tradiționale se modifică, ritualurile prind alte culori, alte savori.

[4] ceapă, usturoi, leuștean, busuioc și pelin, v. Evseev, op. cit.

[5] Ursache, 2011: 9

BDD-A25396 © 2016 “Petru Maior” University Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-14 00:40:33 UTC)

Noi românii, deţinătorii unei firi destul de controversate, avem se pare o înclinaţie aparte pentru sărbătoare care, în multe situaţii, ne-a definit, făcându-ne chiar legendari. Dacă o vom accepta, din punct de vedere antropologic, drept mecanism de regenerare, ne vom confrunta şi cu un complex de fapte ce se transformă, ce invită cercetătorul la noi și surprinzătoare analize. Cuvântul în jurul căruia se construieşte salutul, logica plăcerii, dorinţa de mai bine, diverse categorii estetice, pietatea rugăciunii, masa de sărbătoare, colindele de Crăciun, teatrul de măşti, ofranda ursitoarelor etc. este *sănătate.*

Gâtlejul nemurii

Articolul din *Dicţionarul Limbii Române Literare Contemporane*[6], destinat acestui cuvânt, exemplifică explicaţia lingvistică printr-o excelentă suită de citate literare, care pare să epuizeze şi sensurile cele mai ascunse. Aflăm așadar că avem de a face cu un substantiv feminin care defineşte starea unui organism neatins de nici o boală, ale cărui organe funcţionează normal şi regulat, sursă de bunăstare și vrednică economie la pungă[7]: „Sănătate să fie , moş Gheorghe, că-i mai bună decât toate! Cu boala mea s-au dus mulţime de parale…” (Sp. Popescu)[8]. „Dorim să avem ştiinţă despre sănătatea voastră”, (Caragiale)[9]. „Iată o ţărăncuţă cu o cofă pe umere: bălaie şi rumenă ca o roză sălbatică, plină de frăgezime şi sănătate” (Bolintineanu)[10]. Acelaşi cuvânt poate apărea şi în titulatura instituţiilor medicale: „Despărţit oarecum de Zoe Mavrocordat –Brâncoveanu, internată într-o casă de sănătate, Bibescu îi confiscase toată averea „ (Camil Petrescu)[11]. Cel mai interesant pare să fie faptul că invitația de a închina un pahar în cinstea cuiva, dorindu-i noroc şi sănătate, poate aduce cu sine, prin extensie semantică, un supranume pentru licoarea cinstită: „E, cine-mi poate spune mie în sănătatea cui să-nchin”(Iosif, PATR.). [12] „ Poţi bea în sănătatea aceleia care-ţi va face fericirea vieţii” (Caragiale)[13]. Astfel, coborând toate aceste trepte, ajungem la un nivel arhaic care substituie băuturilor de pe masă acelaşi cuvânt: „Pe la mijlocul mesei începură sănătăţile”

[6] Dicţionarul Limbii Române Literare Contemporane, Ed. Ştiinţifică şi enciclopedică, Bucureşti
[7] Boala și cheltuiala merg mână în mână de mult prea multă vreme pentru ca antropologii să ignore conceptul de economie a sănătății
[8] *Dicţionarul Limbii Române Literare Contemporane*, (DLRLC), 1955-1957, Bucureşti, vol IV, S-Z, *sănătate*
[9] op.cit.
[10] id.
[11] id.
[12] id.
[13] id.

BDD-A25396 © 2016 “Petru Maior” University Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-14 00:40:33 UTC)

(Gane)[14]. „Or să cadă bolnavi de mult ce înghit la sănătăţi" (Alecsandri)[15]. Meandric, nuanţele se complică fie în structuri antagonice, fie în unele oximoronice. Citind mai departe, vom întâlni trei accepţii diferite: salut, pregătirea pentru trecerea în nefiinţă şi indiferenţă. „Trandafir de pe cetate, Spune mândrii sănătate" (Hodoş)[16]; „ Mămuca nu face bine ce face, are de gând să ne lese sănătate, sărmana" (Creangă)[17]; „De va fi alegător influent părintele, se primeşte fata în pension; dacă nu, sănătate" (Bolintineanu)[18]. N-am dori totuşi să neglijăm şi legătura sa cu anumite temeri şi vom aminti şi expresia: *a o lua la sănătoasa*: „Copiii, cum văzură că rămân singuri cu dascălul, o şterseră la sănătoasa"(Caragiale)[19]. Frumusețea, mai degrabă dulceața, vechilor texte ne-a determinat să le citãm cu atâta reverență.

Am ales să urmăm fiecare dintre aceste sensuri pentru a putea, mai întâi, defini conceptul de sănătate la masă, aşa cum îl percepem astăzi, căutându-i motivele și argumentându-i cauzele.

"Sănătățile" cele vechi și pacientul român de astăzi

O lectură în diagonală, dincolo de pitoresc şi miraculos, de nedumeriri şi picanterii aventuriere, ne obligă să demonstrăm cu onestitate cum toate trăsăturile de caracter pe un profil naţional, românul ortodox, au jucat un rol catalizator ori s-au descompus în elemente hotărâtoare ce motivează afirmaţiile obţinute pe teren de tipul "aşa am moştenit" și de ce suntem aşa cum suntem, punând mai mult preţ pe unele lucruri decât pe altele. Din acest punct de vedere, societatea românească se dovedește de un conservatorism proverbial, în sânul acesteia, lucrurile rămânând neschimbate de sute de ani. Cosmetizări politico-economice descrise în cercuri de influenţă i-au atribuit însă tot felul de vanităţi neîmplinite şi datoare unei epoci istorice sau alteia. În esenţă glumim la fel şi ne văietăm la fel[20]. Interesul nostru se pliază pe acea retorică a discursului existenţial, motivat uneori de energii impulsive şi de dorinţe alteori pătimaşe care se împlineşte cu fiecare fragment îndestulat de concepte teoretice.

[14] id.
[15] id
[16] id.
[17] id.
[18] id.
[19] id.
[20] Hașdeu, B. P., Etymologicum Magnum Romaniae, fragment din Psaltirea lui Corbea de la 1700

BDD-A25396 © 2016 "Petru Maior" University Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-14 00:40:33 UTC)

A cinsti înseamnă printre altele *a închina un pahar*. Transcriind însă o sintagmă de tipul "cinstita faţă" în termeni sinonimi obţinem: *"săr*a*c şi curat*", *imaculat, de omenie, de treabă*, ş.a.m.d.. După cum, *a necinsti* înseamnă *a pângări, a întina*. O generoasă sinonimie îi înscrie alături: *batjocură, umilire, maliţie*. De aici până la *a insulta, a afurisi, a blestema* nu-i decât un singur pas, şi acesta firav, iar clătinarea lui se întâmplă adesea când individul este sub puterea vinului sau a ţuicii. *Umil* , care se ţese între *smerit şi linguşitor*, desenează profilul etnic într-o lumină puţin mai tulbure, mai alunecoasă şi pe care, din comoditate sau din orgoliu naţional, nu trebuie s-o facem uitată: "Şi cu vinul umilinţei pre noi/ Ai adăpat ca neşte proaste oi".[21]

Într-o sinteză[22] a apariţiei şi evoluţiei creştinismului, tema mistică a mântuirii geniului uman, cu o istorie anterioară mitului creştin, este magistral rezumată de autori.

Iniţial, toate cultele de mistere trec printr-o fază de recunoaştere a unor divinităţi ale vegetaţiei. În "raiul" lui Osiris, nevinovaţii urmau să trăiască după moarte în locuri speciale unde grâul creşte înalt, recoltele sunt mai mult decât abundente, copacii pururea verzi, soţii şi soţiile rămân veşnic tineri şi frumoşi. Metafora substitut din basmele româneşti ar fi aceea a "tărâmului tinereţii fără bătrâneţe şi al vieţii fără de moarte." Misterul învierii se produce pentru fiecare egiptean ajuns în pragul morţii. Lanţul aceluiaşi mister: Osiris – Apis - Serapis, în perioada elenistică, va pătrunde în Roma şi va fi foarte răspândit. Se pare că la sfârşitul secolului al II-lea şi începutul celui de-al III-lea, după afirmaţia lui Tertullian[23]: "pământul întreg jură în prezent pe Serapis". Teofil, episcop creştin al Alexandriei între anii 385 şi 412, se dovedeşte foarte activ în ceea ce priveşte persecuţiile îndreptate împotriva celorlalte culte. Ieşiţi din tebaidele lor, călugării creştini se arată neîndurători: "Cine sunt distrugătorii templelor noastre? se întreba retorul Libanios. – Sunt oameni îmbrăcaţi în negru care mănâncă mai mult decăt elefanţii şi care beau până ce obosesc mâna slujitorilor ce le toarnă vinul printre cântece…"

Potrivit Sfintei Cărți, viţa de vie este prima plantă sădită de Noe după potop. Cultul viţei a fost introdus destul de târziu în lumea europeană. Pusă în directă legătură cu Dionysos, zeul dublei naşteri şi al dublei gestaţii, originar din Orient, cultura viţei de vie nu este străină

[21] Hașdeu, B.P., Cuvente den bătrâni, Bucureşti, 1880

[22] Bălă, P.,Chețan, O., Mitul creștin, Editura Enciclopedică Română, 1972, pp. 50-106
[23] op.cit.

BDD-A25396 © 2016 "Petru Maior" University Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-14 00:40:33 UTC)

nici de prezenţa activă a cultului Ariadnei, personificarea unei divinităţi egeene a vegetaţiei, în special a copacilor.Vinul devine rapid ofranda cea mai plăcută zeilor. Medritinalia romană din luna octombrie, prilej cu care se gusta noul must, sărbătoare închinată lui Bachus, este numai un modest argument în favoarea romanilor, mari consumatori de vin. Aceştia n-au apreciat prea mult sugestia grecească de "a-l îmblânzi, îndoindu-l cu apă"[24]. Gustarea vinului nou a avut un caracter religios.Tăierea viţei rămâne sacră în tradiţiile est-europene sub patronajul Sfântului Trifon. La rândul său, Iisus va fi identificat cu butucul cel adevărat, iar sângele său va fi vinul. Băutura nemuririi, vinul este expresia intrinsecă a cunoaşterii: seva care urcă în viţă fiind lumina Spiritului, Trupul şi Sângele lui Hristos fiind în Sfânta Cuminecătură. Preotul legiuit este hirotonisit de Episcop, sfinţit şi împuternicit de Dumnezeu. În biserică, prin tainica Jertfă nesângeroasă a Noului Aşezământ se înţelege Preasfântul Trup şi Sânge al Mântuitorului, care sub chipul pâinii şi vinului ni se dau nouă transfigurate. Autori[25] importanți ai istoriei culturii, etnologi rafinați, demonstrează legăturile subtile dintre ființă și devenire, trup și spirit.

Accentele ludice, euforizante ce completează portretele feţelor bisericeşti, s-au transmis nestingherite, din Antichitate până în prezent.

Pe la sfârşitul secolului al XIX-lea, în Oradea, apărea o gazetă satirică, "Vulturul", care lansa un personaj aparte[26]. Popa Machi făcea deliciul cititorilor din acea vreme cu atât mai mult cu cât preotul, ca singură autoritate perenă şi stabilă în satul românesc, indiferent de organizările politice şi administrative ale ţării, a trebuit să suporte atacurile mai mult sau mai puţin pline de tâlc ori de năduf ale enoriaşilor. Latura comportamentală, agreată mult şi în literatură, rămâne cea aplecată spre lumesc. Ceea ce a născut poate şi expresia: "să faci ce spune popa, nu ce face el", "că doră cei întristaţi cu lipsă de mângâiere, iar amarala de pe inimă numai cu vin bun se pote şterge, precum dice chiar şi sfânta scriptură: şi vinul veseleşte inima omului! –Mâncări bune, vin bun! Iar cu necazurile mai luptă-se şi alţii! Dicea popa Machi, îndemnând pe cei mai ruşinoşi. Într-acestea vine la rând tocana. Popa Machi dând cu nasul de mirosul tocanei, dice: E sfântă tămâia, alduita, dar tot mai plăcut e mirosul tocanei!"

[24] op. cit.
[25] Morgan, L.H., La société archaïque, Anthropos, Paris, 1971/ MESNIL, Mariane. "Un vent de folie. De la cueillette de la Saint-Georges", Civilisations, Ethnologie de l'Europe et d'ailleurs, avril, 1987/ Oișteanu, A, Mithos și Logos. Studii și eseuri de antropologie culturală, Nemira, Bucureşti,1998/ Eliade, M., 1992, Sacrul și profanul, Humanitas, Bucureşti
[26] Popa Machi, personaj cvasi-comic , de un românesc înduioșător, creat de revista"Vulturul", Oradea , sfârșit de secol XIX

BDD-A25396 © 2016 "Petru Maior" University Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-14 00:40:33 UTC)

Indispensabil oricărui eveniment, vinul poate fi considerat un personaj viu în spiritualitatea românească. Simbol al energiei care procedează la unirea celor două elemente vitale, apă şi foc (căldura sângelui), aliment imediat, el poate înnoda și deznoda vorbe dintre cele mai înalte ori dintre cele mai grele.

Cum am putea construi astăzi o hermeneutică la fel de generoasă dacă obiectul de studiu ar fi îngrădit între apa plată cu lămâie și feluritele coktailuri cu sau fără alcool, gloria barurilor și cluburilor care adună petrecăreți indiferent de vârstă, de neam ori de hram?

Alături de vin , grâul, aliment de bază, simbolizează hrana capabilă să asigure nemurirea. Sacru pentru spiritualitatea românească, "barba lui Dumnezeu", este prezent în toate ritualurile calendaristice ale poporului nostru. Există o generoasă bibliografie asupra sa[27]. Vom aminti doar valenţele simbolice ale făinii din grâu, menite să dea revelaţii de natură cosmică (legăturile dintre membrii unei comunităţi, dintre lumea de aici şi cea de dincolo, stimularea fertilităţii, funcţii apotropaice, cutremurele şi aşezarea lumii, etc.). [28]

Dacă s-a cuvenit, la un moment dat, redarea[29] astfel, într-o imagine de fond, a combinaţiilor cromatice crud-copt date de o generoasă simbolistică românească a vinului: (*Mărţişorul*, alb-roşu, *Sângeorz*, alb-roşu-verde, *Armindeni*, roşu-verde, *Drăgaicele*, roşu-verde-galben,etc.), cum mai putem interpreta acum, din această perspectivă, culorile și funcțiile lor apotropaice, aplicate meniurilor internaționale, instant, de prin fast-food-uri?

"Politică și delicatețuri" cum ar spune maestrul Dinescu

Este admirabil Mircea Dinescu în strădania sa de a ne readuce în cămașa fină a simțurilor noastre și, cu îngăduința poetului, ne vom folosi de titlul emisiunii sale televizate spre "a trage oala de pe foc".

Așa cum vorbele poetului-bucătar refac metafore prin simpla enunțare a unor ingrediente ce colorează și eliberează miresme întocmai precum mirodeniile arse pe altarele trecute, tot așa, cu emoție se cuvine să vorbim încă despre alimentație și cultură. "În asemenea dimensiuni ale existenței, au deplină libertate de mișcare sfântul, geniul și eroul, aceia care

[27] Avram, S., cord., 2011, Istorie și tradiție în spațiul românesc. Hrana – între necesitate și artă, la români și minorități , Tehno Media, Sibiu
[28] Evseev, I., 1997 Dicţionar de magie, demonologie şi mitologie românească, Amarcord, Timişoara
[29] Luca, Vraciul, preotul, medicul. Tipuri de inițiere, 2004

BDD-A25396 © 2016 "Petru Maior" University Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-14 00:40:33 UTC)

sunt chemați în imaginarul de totdeauna să intermedieze între Dumnezeu și om, *între raiul de sus* și *raiul de jos*".[30]

Nu mai este nici un secret: omul de astăzi se grăbește. O grabă năucitoare care îl domină. Vorbește tot mai puțin, iar vorbele își pierd miezul în exclamații și onomatopee; mănâncă tot mai mult și hrana se întoarce împotriva sa[31].

În prezent, suntem parte a unor transformări rapide și continue a obiceiurilor alimentare. Meniul tradițional își schimbă cromatica, consistența, structura. Preparatele de sărbătoare, bucatele "îngerești" ori cele "diavolești" făceau odinioară gloria meselor, legănând între "crud" și "gătit" adevărate meniuri mitologice, încarcate cu valențe magice de netăgăduit. Omul contemporan redefinește continuu magia și calitatea de consumabil a unui aliment. Pierdem legăturile cu *al nostru* pentru că ne pasionează *celălalt,* câștigăm atunci când deschiderea presupune o comunicare generoasă și riscăm[32] atunci când vorbele ascund vorbe.

Prescripțiile medicale de astăzi (carne slabă sau deloc, fără zahăr, fără alcool, fără sare etc.), dietele care brodează generos blogurile, incitându-i pe internauți, curentele terapeutice alternative schimbă tot mai mult genul întâlnirilor în familie și tipul de dialog ce se construiește în jurul unei mese.

Pentru toți cei 82 de pacienți intervievați[33] de noi, referitor la modificarea obiceiurilor alimentare în vederea participării active la procesul de însănătoșire pe principii hipocratice ("hrana să fie leac și leacul să fie hrană"), a scăzut consumul de carne, de la zilnic la o dată pe săptămână sau chiar a apărut eliminarea acesteia din meniu. Au renunțat la tot mai multe dulciuri și la alcool. A crescut consumul de legume și fructe proaspete, iar salatele devin tot mai îndrăznețe exotice (avocado, mango, rodii, cactus și sparanghel, îmbogățite cu felii tandre de apio etc.).

Se cuvine, cu siguranță, o nouă abordare a temei, așezând la aceeași masă meniuri noi și dicursuri noi.

---

[30] Ursache, op. cit. p. 66
[31] Roberts, "Sfârșitul hranei…": toată această nouă economie alimentară este plină de contradicții, p. 55-58
[32] "Potrivit unui raport oficial întocmit de Vladimir Zubok și Constantin Pleșakov, referitor la politica externă sovietică după război, primele îndoieli ale lui Hrușciov în privința Chinei, care mai târziu au contribuit la fisura sino-sovietică, au apărut în timpul unei vizite, în 1954, când el și anturajul său au fost serviți cu faimoasa specialitate cantoneză: O luptă între dragon și tigru (long hu dou) care conține carne de șarpe și de pisică, provocându-i lui Hrușciov o reacție de oripilare și făcându-i pe alți doi membri ai delegației să plângă. Freedman, P., coord., 2008, *Istoria gustului*
[33] chestionar de 38 de întrebări, aplicat unui lot de 82 de pacienți, bărbați (34 de femei, 48 de bărbați)

BDD-A25396 © 2016 "Petru Maior" University Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-14 00:40:33 UTC)

BIBLIOGRAPHY:

Avram, S., cord., 2011, *Istorie și tradiție în spațiul românesc. Hrana – între necesitate și artă, la români și minorități* , Tehno Media, Sibiu

Bălă, P.,**Chețan**, O., 1972, *Mitul creștin*, Editura Enciclopedică Română

Caillois, R., *L'homme et le Sacré*, în ediție electronică : http://www.persee.fr/doc/ahess_0395-2649_1951_num_6_3_1989_t1_0409_0000_6

Cristescu, V*., Antropologia în perspectivă teologică*, Junimea, Iaşi, 1999

Eliade, M., 1992, *Meşterul Manole*, Junimea, Iași, p.189

Eliade, M., 1992, *Sacrul şi profanul*, Humanitas, Bucureşti

Eliade, M., 1990, *Încercarea labirintului*, Dacia, Cluj

Eliade, M., 1995, *Naşteri mistice*, Humanitas, Bucureşti

Evseev, I, 1994, *Jocurile tradiţionale de copii,* Excelsior

Evseev, I., 1997*Dicţionar de magie, demonologie şi mitologie românească*, Amarcord, Timişoara **Foucault**, M., 1972, *The arcaeology of Knowledge*, Pantheon, N.Y.

Freedman, P., coord., 2008, *Istoria gustului*, Vellant

Hașdeu, B. P., *Etymologicum Magnum Romaniae*, fragment din Psaltirea lui Corbea de la 1700, BBT și pdf: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/8/8b/Bogdan_Petriceicu_Hasdeu_-_Din_Etymologicum_Magnum_Romaniae_-_Buc%C4%83%C8%9B%C4%AD_alese_si_adaptate_pentru_clasele_secundare_superi%C3%B3re.pdf

Hașdeu, B.P**.,** *Cuvente den bătrâni*, Bucureşti, 1880, în format pdf, https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/9/93/Bogdan_Petriceicu_Hasdeu_-_Cuvente_den_b%C4%83tr%C4%83ni.pdf

Sike, Yvonne de, *Fêtes et croyances populaires en Europe*, Bordas, Paris, 1994

Luca, G-M., 2004, *Vraciul, preotul, medicul. Tipuri de inițiere*, Orizonturi universitare,

Luca, G-M, 2016, "Applied Narrative Medicine, When Patients Narrate About Themselves" , in JRLS, pp. 114-123, Issue no. 9/2016, http://www.upm.ro/jrls/JRLS-09/Rls%2009%2014.pdf

Malaguzzi, S.2010, *Mâncarea și ritualul mesei,* Monitorul Oficial Ra, București

Mesnil, M., 1987, avril, "Un vent de folie. De la cueillette de la Saint-Georges", *Civilisations, Ethnologie de l'Europe et d'ailleurs*

Morgan, L.H**.,** *La société archaïque*, Anthropos, Paris, 1971

BDD-A25396 © 2016 "Petru Maior" University Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-14 00:40:33 UTC)

Oișteanu, A, *Mithos şi Logos. Studii şi eseuri de antropologie culturală*, Nemira, Bucureşti,1998

Rinaldi, M., Vicini, M., 2007, *Istoria e servită. Vicii şi virtuți la masa personalităților din istorie*

Roberts, P., 2009, *Sfârșitul hranei. Pericolul înfometării în era hipermarketurilor*, Litera International

Ursache, P., 2011, *Bucătăria vie. File de antropologie alimentară*, Junimea, Iași

***** Almanahul** 1915, Ziarelor "Adevărul"şi "Dimineaţa", Bucureşti

***** Dicţionar analogic şi de sinonime**, Ed. Ştiinţifică şi enciclopedică, Bucureşti

***** Dicţionarul Limbii Române Literare Contemporane,** 1955-1957, Ed. Acad., Bucureşti

BDD-A25396 © 2016 "Petru Maior" University Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-14 00:40:33 UTC)